

האיורים במסכת חולין, לקוחים מהספר 'שיחת חולין' באישור הרב אמיתי בן דוד שליט"א

בס"ד, כ"ז אב התשפ"ו

חולין ק"ב – אבר מן החי, בשר מן החי ובשר של טרפה

שאלות:

1. ריצ'רד אכל אבר מן החי של סוס, האם הוא חייב מיתה?

איסור אבר מן החי בבעלי חיים טמאים

○ הגמרא ממשיכה לדון במחלוקת לגבי חלות דין אבר מן החי בבעלי חיים טמאים, **רבי יוחנן הסביר שרבי אלעזר סובר** שאיסור אבר מן החי נוהג גם בבעלי חיים טמאים. כי לומדים מן הפסוק: "וְרָק חֶזֶק לְבַלְתִּי אֶכֶל הַדָּם כִּי הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ וְלֹא תֹאכַל הַנֶּפֶשׁ עִם הַבֶּשָׂר" – כל בעל חיים שאתה מצווה על איסור דמו (כולל טמאים), אתה מצווה על איסור אבריו מן החי. (לדעת **רבי יהודה** איסור אמה"ח חל על איסור טמאה, כי איסור אמה"ח הוא חמור וחל על בני נח)

- **חכמים סוברים** שאיסור אבר מן החי נוהג בבעלי חיים טהורים בלבד. הם לומדים מהפסוק: "וְלֹא תֹאכַל הַנֶּפֶשׁ עִם הַבֶּשָׂר", שמדובר על בשר שמותר באכילה, ולכן רק בבעל חיים טהור, יש איסור אבר מן החי.
- **רבי מאיר סובר** שאיסור אבר מן החי נוהג רק בבהמה טהורה בלבד. המסורת בשם **רב חסדא** או **רב יוסף מסבירה** שהוא לומד מן הפסוק הסמוך בפרשת ראה "וְזָבַחְתָּ מִבְּקָרְךָ וּמִצֹּאֲנֶךָ".
- **רב גידל אמר** בשם **רב**: שהמחלוקת היא רק לגבי ישראל, אבל לגבי בני נח – לדברי הכל הוא מזהר על אבר מן החי בטמאים כבטהורים, שהרי בשר טמאים מותר לו.
- והמשנה במסכת טהרות מסייעת לדין הזה, כשהיא אומרת ששחיטת עוף טמא לא מתירה אותו לבן נח כל עוד הוא מפרס, והוא אסור באבר מן החי, הסיבה היא שהיתרו תלוי במיתה ולא בשחיטה, מוכח שאמה"ח אסור בטמאה לבני נח.

2. מרדכי אכל חצי כזית מאבר מן החי, האם הוא חייב מלקות?

שיעור אכילת אבר מן החי

- **רב אמר**: שהאוכל אבר מן החי לא לוקה עד שיאכל שיעור כזית, מפני שנאמר בו לשון אכילה. (ולא תאכל הנפש עם הבשר)
- הגמרא **מביאה** מספר קושיות על דעת **רב** שאבר מן החי אינו מחייב אלא בכזית:
- **רב עמרם מקשה** מהמשנה על עוף טמא, שישראל לא לוקה עליו משום אבר מן החי. אם יש באבר כזית, מדוע אינו לוקה לפחות משום אכילת שקץ?
- הגמרא **מקשה** קושיה נוספת מדברי **רב** עצמו, שאמר שהאוכל ציפור טהורה בחייה חייב אפילו בכל שהוא, ולכאורה אין צורך בכזית. (בצפור טמאה חייבים בכל שהוא משום בריה).

- האירורים במסכת חולין, לקוחים מהספר 'שיחת חולין' באישור הרב אמיתי בן דוד שליט"א
- עוד מקשים מברייטא, שבה רבי אלעזר ברבי שמעון מחייב על אכילת ציפור טהורה שלמה אפילו שאין בה כזית בשר. (ובאופן עקרוני הקושיה שייכת גם לדעת רבי, אלמלא הסברה שאינה עומדת לאכילה כאיברים)
- הגמרא מתרצת את כל הקושיות כרב נחמן שמסביר: שבכל המקרים אין כזית בשר, אבל יש קצת בשר שביחד עם הגידים והעצמות מצטרפים לכזית. הצירוף הזה מועיל לחייב משום אבר מן החי, אבל לא לחיוב משום אכילת עוף טמא או נבלה, שצריך בו כזית בשר.
- והגמרא אומרת שיש מציאות של עוף טמא (קלניתא) וגם עוף טהור קטן וכחוש שדומה לו, שבשניהם יש מצב שבכולו אין כזית בשר, אבל בצירוף הגידים והעצמות יש כזית.
- הברייטא הביאה מחלוקת בציפור חיה טהורה שאין בה כזית:
 - רבי פטר, מפני שציפור שלמה לא נקראת „אבר“.
 - רבי אלעזר ברבי שמעון חייב: כי אם חייבים על אבר ממנה, כל שכן על כולה.
 - אם חנק אותה ואח"כ אכל אותה לאחר מיתה, לדברי הכול צריך כזית משום נבלה.
 - רבא אמר, שאם מחשבת אוכלין נחשבת כמחשבה:
 - אז לדעת רבי, שפטר בציפור שלמה, אם חשב לאוכלה אבר-אבר ואכלה שלמה – חייב.
 - ולדעת רבי אלעזר ברבי שמעון, שמחייב בציפור שלמה, אם חשב לאוכלה לאחר מיתה, ועל ידי זה גילה שבחיה הוא לא מעוניין לאכול איברים, ואכל אותה חיה – פטור.
 - אביי תמה איך מחשבת האדם משנה את חיובו, ורבא השיב: שכן, „זה לפי מחשבתו וזה לפי מחשבתו“.

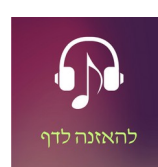
3. מהם מקורות האיסור של אבר מן החי, בשר מן החי ובשר מן הטרפה?

אבר מן החי, בשר מן החי ובשר טרפה

- הגמרא מביאה מחלוקת רבי יוחנן וריש לקיש במקור האיסורים אבר מן החי, בשר מן החי, וטריפה:
 - רבי יוחנן לומד:
 - "לא תאכל הנפש עם הבשר" – זו אזהרה על אבר מן החי. (בעוד שחיותו בו)
 - "ובשר בשדה טרפה לא תאכלו" – זו אזהרה על בשר מן החי (בשר שפירש ממקומו) וגם על בשר מן הטרפה (בשדה).
 - ריש לקיש לומד:
 - "לא תאכל הנפש עם הבשר" – זו אזהרה על אבר מן החי וגם על בשר מן החי.
 - "ובשר בשדה טרפה לא תאכלו" – זו אזהרה על בשר מן הטרפה בלבד.
 - הנפקא מינה במחלוקת היא למלקות באוכל שני איסורים כאחד:



הדף לע"נ
אמו"ר שלמה חיים משה ב"ר שמואל מנחם הכ"מ
גלב"ע י"א בסלו התשפ"ו



האיורים במסכת חולין, לקוחים מהספר 'שיחת חולין' באישור הרב אמיתי בן דוד שליט"א

- אבר מן החי + בשר מן החי: לרבי יוחנן חייב שתיים (נלמד משני פסוקים); לריש לקיש חייב אחת (פסוק אחד).
- בשר מן החי + בשר מן הטרפה: לריש לקיש חייב שתיים (שני פסוקים); לרבי יוחנן חייב אחת (פסוק אחד).
- אבר מן החי + בשר מן הטרפה: לדברי הכל חייב שתיים (לדעת כולם הם נלמדים משני פסוקים נפרדים).